

Sångpostillan - Långfredagen

Bidrag från Bengt Pleijel
2009-03-27
Senast uppdaterad 2017-04-09

Långfredag

Korset

Evige Fader,
genom Kristi lidande har du brutit mänsklighetens förbannelse under synd och intighet –
låt oss, som av naturen måste dela Adams nöd,
förvandlas till en bild av Kristus
och för evigt dela hans liv och härlighet.
Genom honom, Jesus Kristus, vår Herre.

Långfredag, är det gamla svenska namnet på fredagen i stilla veckan. På engelska heter den Good Friday, den goda fredagen, på tyska Karfreitag – av kara = sorg, klagan. På franska Vendredi saint = den heliga fredagen. Denna dag firas inte nattvarden. Långfredag blev inte helgdag hos oss förrän 1772. Budskapet till oss är att Gud bevisar sin kärlek till oss genom att Kristus dog för oss medan vi ännu var syndare. De orden från Romarbrevet 5:8 skall följa oss genom Långfredagens predikan. De går att sjunga på melodi gjord av Gerhard Karnå, kyrkomusiker från Lysekil.

Markusseriens texter: Jesaja 53:1-12, 1 Kor 2:1-10, Markus 15:21-41, Psaltaren 22.

Predikans text: Markus 15:21-41

En man som just kom förbi på väg in från landet, Simon från Kyrene, far till Alexandros och Rufus, tvingade soldaterna att bära hans kors. De förde Jesus till det ställe som kallas Golgata (det betyder Skallen). Där gav de honom vin med myrra, men han tog inte emot det. De korsfäste honom, och de delade hans kläder mellan sig genom att kasta lott om dem. Det var vid tredje timmen som de korsfäste honom. På anslaget med anklagelsen mot honom stod det: Judarnas konung.

Tillsammans med honom korsfäste de två rövare, den ene till höger och den andre till vänster om honom. Då uppfylldes skriftordet, som säger: Han blev räknad bland ogärningsmän. De som gick förbi smädade honom och skakade på huvudet och sade: ”Du som river ner templet och bygger upp det igen på tre dagar, hjälp dig själv nu och stig ner från korset.”

Likaså gjorde översteprästerna och de skriftlärdade narr av honom sinsemellan och sade: ”Andra har han hjälpt, sig själv kan han inte hjälpa. Han som är Messias, Israels konung, nu får han stiga ner från korset, så att vi kan se det och tro på honom.” Också de som var korsfästa tillsammans med honom skymfode honom. Vid sjätte timmen föll ett mörker över hela jorden och varade till nionde timmen. Och vid nionde timmen ropade Jesus med hög röst: ”Eloi, Eloi, lema sabachtani?” (det betyder: Min Gud, min Gud, varför har du övergett mig?).

Några som stod intill hörde det och sade: ”Han ropar på Elia!” En av dem sprang bort och fyllde en svamp med surt vin, satte den på en käpp och gav honom att dricka och sade: ”Låt oss se om Elia kommer och tar ner honom.” Med ett högt rop slutade Jesus att andas. Och då brast förhänget i templet i två delar, uppifrån och ända ner.

När officeren som stod vänd mot honom såg honom ge upp andan på det sättet sade han:”Den mannen måste ha varit Guds son.” Längre bort stod också några kvinnor och såg på, och bland dem var Maria från Magdala, den Maria som var Jakob den yngres och Joses mor, och Salome. De hade följt med honom och tjänat honom när han var i Galileen. Och där var många andra kvinnor, de som hade gått med honom upp till Jerusalem. Gud bevisar sin kärlek till oss genom att Kristus dog för oss medan vi ännu var syndare.

1. En man som just kom förbi på väg in från landet, Simon från Kyrene, far till Alexandros och Rufus, tvingade soldaterna att bära hans kors.

Markus har just berättat hur soldaterna ”hyllar” Jesus som judarnas konung. Jesus kläs i konungliga kläder, i en purpurrod mantel med en krona av törne på huvudet. De ropar sina ”leve kungen”, spottar på honom, slår

honom, faller på knä inför honom. Skrattsalvorna ekar. Soldaterna har hemskt roligt.

Men sedan tar de av honom manteln, sätter på honom hans egna kläder och för honom ut för att korsfästa honom. Man för honom ut ur staden, Jesus blir utstött ur den mänskliga gemenskapen.

I Hebreerbrevet får vi denna uppmaning: Låt oss gå ut till honom utanför lägret och dela hans smälek (Hebr 13:13). Vi gör så nu, följer med och ser hur Jesus går där och släpar på tvärbjälken. Den lodräta finns redan på Golgata. Tvärbjälken väger mellan 20 kg och vid den surras armarna fast med rep. När man binder fast armarna i bjälken låter man ofta ena armens rep fortsätta till foten och man gör den repstumpen kort. Därför måste Jesus halta sig fram i hukande ställning. Fångnen förs till avrättningen på ett sådant sätt att alla skall tycka att han är löjlig. I judisk skrift kallas Jesus för "den halte". Det är tänkbart att öknammern tillkommit som en skadeglad kommentar till det sätt varpå han drevs till Golgata.

En gammal tradition säger att Jesus stupar tre gånger under vandringen. Tredje gången som Jesus ramlar slås han förmodligen sanslös. Sparkar och slag hjälper inte. Soldaterna har order att föra Jesus levande till korsfästelsen.

Några soldater hugger tag i Simon, en judisk pilgrim från Nordafrika, som ville fira påsken i Jerusalem. De lägger tvärbjälken över hans axlar och tvingar honom att bära den tunga bjälken ända fram till avrättningsplatsen. Jesus återfår medvetandet och går de sista stegen mot Golgata, befriad från tvärbjälken. Säkert blir Simon kvar där och får se hur de korsfästa vrider sig av smärta. Han får höra de sju orden som Jesus yttrar på korset.

Simon var från Kyrene som ligger i Libyen i Nordafrika. En afrikan är den förste som bär korset i Jesu efterföljd.

Markus nämner hans båda söner Alexandros och Rufus. De är tydligen kända av den första kristna församlingen. I Rom. 16:13 talas det om en Rufus och också om Rufus mor. Paulus skriver: Hälsa Rufus, som Herren har utvalt, och hans mor som är en mor också för mig.

När Simon efter Golgatadramat berättar vad han varit med om för sina pojkar, måste det ha gjort ett starkt intryck på dem. Deras far är märkt av det han varit med om. Det var en annan far som de möter när han kommer hem. Man blir annorlunda när man varit vid Jesu kors. Kanske detta kan tala till oss om att när vi håller oss nära Jesus och hans kors, kan vi, precis som Simon från Kyrene, bli till välsignelse för hela vår familj. Därför ber vi nu om att få bli berörda av detta bevis på Guds kärlek.

Vi sjunger: Gud bevisar sin kärlek till oss genom att Kristus dog för oss medan vi ännu var syndare.

2. De förde Jesus till det ställe som kallas Golgata (det betyder Skallen). Där gav de honom vin med myrra, men han tog inte emot det. De korsfäste honom, och de delade hans kläder mellan sig genom att kasta lott om dem. Det var vid tredje timmen som de korsfäste honom.

Man för nu Jesus till Golgata, ett arameiskt ord som betyder Skallen. Platsen ligger förmodligen där Gravkyrkan nu ligger. Nu finns Gravkyrkan inne i Jerusalem, men då låg den utanför murarna. På vår vandring med Jesus kommer vi nu utanför lägret, utanför den mänskliga gemenskapen i staden. För vår egen skull behöver vi nu göra den vandringen. Där inne i staden – den mänskliga gemenskapen - finns det så många låsningar och rädslor, så många situationer där vi sårar varandra och gör varandra illa. Vi behöver gå med Jesus till korset för att bli fria. Ordet om korset förkunnar frihet för de fångna och där får vi erfara hur vi genom hans sår blir helade (1 Petrus 2:24).

Därute på Golgata ger man honom vin blandat med med myrra, att dricka men Jesus tar inte emot det. Det var ett bedövningsmedel, som de förnäma damerna i Jerusalem brukade sända ut till de dödsdömda. Den skulle lindra smärtorna. Men Jesus vägrar att dricka. Han vill vara medveten ända till slutet. Hade Jesus druckit detta vin hade vi inte fått höra de sju ord, som Jesus säger på korset. Av dessa ord har Markus bara med ett.

På Golgata korsfäste de Jesus. Tvärbjälken som Simon burit, läggs nu på marken. Jesus tillsägs nu att lägga sig ned med axlarna på bjälken och armarna utsträckta. Sedan spikar man fast händerna. Men låter inte spikarna gå genom handflatorna utan genom handloven. Förmodligen var det i detta ögonblick som Jesus bad för sina bödlar: Fader, förlåt dem, de vet inte vad de gör. Det är bara Lukas som berättar om den bönen (23:34). Jesaja skriver: Han var beredd att dö och blev räknad som syndare, när han bar de mångas skuld och bad för syndarna (Jesaja 53:12).

Korsfästelsen är också omtalad i Psaltaren 22. Det är en bra psalm att läsa och begrunda på Långfredag. Där står: Mina händer fötter har de genomborrat (22:17, Folkbibeln).

Nedanför korset tar soldaterna hand om Jesu kläder. Man kastar lott om dem. I denna världens ödestimma sitter de och leker med tärning. De delar Jesu kläder mellan sig. När de gör så, är det något som är förutsagt i judarnas bibel. Psaltaren 22 berättar detta: De delar mina kläder mellan sig och kastar lott om min klädnad (Psalt 22:19 Folkbibeln).

Markus säger att korsfästelsen sker vid tredje timmen. Det är klockan 9 på morgonen. Femtio dar senare utgjutes Guds Ande över apostlarna på Pingstdagen klockan 9 på morgonen. Det är Guds Ande som hjälper oss att förstå vad det är som händer här i Golgata. Gud bevisar sin kärlek till oss däri att Kristus dog för oss medan vi ännu var syndare.

Vi sjunger: Gud bevisar sin kärlek till oss genom att Kristus dog för oss medan vi ännu var syndare.

3. På anslaget med anklagelsen mot honom stod det: Judarnas konung. Tillsammans med honom korsfäste de två rövare, den ene till höger och den andre till vänster om honom. Då uppfylldes skriftordet, som säger: Han blev räknad bland ogärningsmän.

Det anslag som Pilatus låter sätta upp på korset, säger vad han var anklagad för: Judarnas konung. De första lärjungarna såg Jesus som en konung. Natanael säger: Rabbi, du är Guds Son, du är judarna konung (Joh 1:49). När Jesus rider in i Jerusalem började hela skaran av lärjungar i sin glädje ljudligt prisa Gud och de sjunger Israels kungssång: Välsignad är han som kommer, konungen, i Herrens namn (Psaltaren 118:26 f.). Pilatus säger, då han ser den egendomliga fången, som står där med bakbundna händer framför honom: Så är du judarnas konung (Joh. 18:33). En stund senare säger han: Du är alltså konung (Joh 18:37). Och han frågar dem som anklagar Jesus: Skall jag korsfästa er konung? (Joh 19:15).

Det var Pilatus som bestämde att anklagelseskriften skulle lyda Judarnas konung. Man hade tvingat Pilatus ett döma Jesus till döden. Nu ger han igen. Han hånar judarna, som inte ville kännas vid sin "konung" (Markus 15:8-15). Enligt Johannes 19:20 var anklagelsen författad på tre språk, arameiska, som var folkspråket, som alla förstod, latin, som var romarnas officiella språk och grekiska som var "världsspråket" på denna tid.

Tillsammans med Jesus korsfästes två andra. Matteus och Markus kallar dem rövare. Lukas kallar dem förbrytare. Johannes säger bara två andra. Johannes säger, att Jesus korsfästes i mitten. Jesus hänger där i mitten, tillsammans med två kriminalfall, två banditer, två terrorister.

Markus säger att nu uppfylldes skriftordet, som säger: Han blev räknad bland ogärningsmän. Markus citerar här Jesaja 53:12.

Kan du upptäcka evangelium här? För dig själv? Vi vill så gärna visa upp något inför Gud av att vi lyckats, att vi är värda att älskas rättfärdigar oss själva, försvarar oss. Och går ändå med så många skuld känslor och dignar under många krav och försöker och försöker. Om jag blir riktigt bra, skall väl Gud tycka om mig.

Men Gud bevisar sin kärlek till oss genom att Kristus dog för oss, medan vi ännu var syndare. Det är till korset vi måste komma. Jesus är den ende som kan ta hand om skräpet i våra liv. Vi sjunger: Gud bevisar sin kärlek till oss genom att Kristus dog för oss medan vi ännu var syndare.

4. De som gick förbi smädade honom och skakade på huvudet och sade: "Du som river ner templet och bygger upp det igen på tre dagar, hjälp dig själv nu och stig ner från korset." Likaså gjorde överstepräster och de skriftlärd nar av honom sinsemellan och sade: "Andra har han hjälpt, sig själv kan han inte hjälpa. Han som är Messias, Israels konung, nu får han stiga ner från korset, så att vi kan se det och tro på honom." Också de som var korsfästa tillsammans med honom skymfde honom.

När Jesus kommer till oss och vill hjälpa oss med det dåliga i våra liv, kommer det plötsligt fram ett underligt motstånd inom oss. Det är som om alla onda makter och krafter ställer upp för att hindra oss och lura oss att smäda honom och skaka på huvudet på honom. Man spottar och skymfar och ropar med dem som går förbi korset: Hjälpt dig själv! Andra har han hjälpt, sig själv kan han inte hjälpa. Stig ned från korset, så att vi kan se det och tro på honom.

Men detta var ju samma frestelser som Jesus fick av djävulen i öknen. När han fastat i 40 dagar kommer djävulen fram och ifrågasätter honom. "Inte ska du behöva gå så där hungrig. Förvandla dessa stenar till bröd. Hjälpt dig själv. Är du Guds Son då ut dina rättigheter som Guds Son. Se till att du själv får det bra".

I öknen var det Satan som frestade. Nedanför korset är präster och skriftlärd, men också de två andra som blev korsfästa, som ropar så. De finaste människorna och de uslaste!

Är det inte skrämmande? Att dåliga människor är dåliga, det vet vi ju. Men att det också är problem med fina människor som du jag, det är väl att gå lite för långt?

Paulus har ett ord både till fina och fula:

Alla har syndat och gått miste om härligheten från Gud, skriver Paulus (Rom 3:23). Men han stannar inte i vår uselhet. Han överraskar oss med att berätta om Guds möjligheter: … utan att ha förtjänat det, blir de rättfärdiga av hans nåd, eftersom han har friköpt dem genom Kristus Jesus (Rom 3:24).

Men Jesus ville inte vara en frälsare för sig själv. Han tänker hela tiden på andra. Han tänker på dig och på mig. Han kan ta hand om både onda och goda, både rövare och helgon.

Vi har inte en överstepräst som är oförmögen att känna med oss i våra svagheter utan en som har prövats på alla sätt och varit svaga vi men utan synd (Hebr 4:15).

Det onda fick aldrig makt över Jesus. Just därför att han inte hjälpte sig själv kan han hjälpa oss. Ty då visade han sin verkliga styrka. Den onda makten tappade helt greppet om Jesus.

När du hör ihop med Jesus, hör du ihop med honom, som kan ta hand om och besegra alla de makter och krafter i ditt liv, som får dig att leva i nederlag, i fångenskap, i ofrihet, i dålig självkänsla. Tänk att han verkligen gick in i denna kamp och detta lidande bara därför att han ville rädda dig och mig!

Vi sjunger: Gud bevisar sin kärlek till oss
genom att Kristus dog för oss
medan vi ännu var syndare

5. Vid sjätte timmen föll ett mörker över hela jorden och varade till nionde timmen. Och vid nionde timmen ropade Jesus med hög röst: ”Eloi, Eloi, lema sabachtani?” (det betyder: Min Gud, min Gud, varför har du övergett mig?). Några som stod intill hörde det och sade: ”Han ropar på Elia!” En av dem sprang bort och fyllde en svamp med surt vin, satte den på en käpp och gav honom att dricka och sade: ”Låt oss se om Elia kommer och tar ner honom.”

Med ett högt rop slutade Jesus att andas. Och då brast förhänget i templet i två delar, uppifrån och ända ner.

Jesus korsfästes vid tredje timmen, klockan 9 på morgonen. Tre timmar senare föll ett mörker över hela jorden, står det. Detta mörker varade till klockan 3 på eftermiddagen.

Vad var det för ett mörker? Man har gissat på att det var något av de stoftmoln som brukade komma drivande högt uppe i de övre luftlagren efter sandstormarna i öknen. Solen förmörkades då och ett töcken sänkte sig över landet. Hettan var kvävande och atmosfären outhärdligt tung. Temperaturen mitt i natten kunde stiga över 30 grader.

Men detta mörker över landet pekar också på det andliga mörkret. Mörkret i Bibeln är en bild av ondskans makter. Mörkrets makter gaddar sig samman för att förgöra Jesus och släcka honom, som är världens ljus. När vi gör oss av med Jesus i våra liv, då kan vi känna på mörkret, det iskalla, svarta mörkret, där vi känner oss alldeles ensamma, övergivna och bortglömda.

Men in i detta mörker går nu Jesus. Vi hör hur han ropar ut vår nöd i mörkret. Eloi, Eloi, lema sabachtani? Det betyder: Min Gud, min Gud, varför har du övergett mig? Jesus ställer sig bredvid oss i vår övergivenhet och ropar så. Men när han är där hos oss i mörker, händer det något mer. Han leder oss genom mörkret. Jesaja, som sjunger så många sånger om Herrens lidande tjänare, han talar om för oss vad vi skall göra i vårt mörker:

Vem bland er fruktar Herren och hör hans tjänares röst?
Om han än vandrar i mörkret och inte ser någon ljusning,
skall han förtrösta på Herrens namn och stödja sig vid sin Gud (Jes 50:10, Fb). Du ser honom inte, men du kan höra hans röst och du kan känna hans hand i mörkret.

Detta som Jesus ropade på korset, är citat från Psaltaren 22. Jesus bad säkert hela psalmen på korset. Psalmen börjar i djupaste nöd, den skildrar Golgata-dramat långt innan det inträffat. Där finns de hänfulla ropen: Alla som ser mig hänar mig, de spärrar upp munnen, de skakar på huvudet: Anförtro dig åt Herren! Han skall befria honom och rädda honom, han har ju honom kär (Psalt. 22:8-9). Psalmen berättar om det som händer på Golgata. Händer och fötter har de genomborrat. De delar mina kläder mellan sig och kastar lott om min klädnad. (22:17,19).

Den här psalmen är skriven av David. David själv kom aldrig i sådan nöd. Det var en profetisk psalm om Davids son. Man förmodar att Jesus bad hela psalmen. Markus citerar bara den första versen. Men de som lyssnade till den versen hade hela sammanhanget klart för sig. Psalmen börjar i djupaste nöd. Den slutar i lovsång, se vers 26-32. Sista versen lyder: De skall träda fram och förkunna hans rättfärdighet för det folk som skall födas att han har gjort det.

Han har gjort det. Det är gjort. Det är fullbordat.

(se Johannes 19:30).

Några av dem som hör Jesu rop förstod inte vad han sa. Man trodde att han kallade på Elia. Elia var ju ansedd som den store hjälparen i all nöd. Man trodde att Jesus bad Elia komma och hjälpa honom. Någon fyllde en svamp med vin och satte den på en käpp för att räcka åt den korsfäste. Avsikten med vinet var tydligen att fördröja döden genom stimulantia, så att Gud hann inge genom Elia.

Men händer något annat. Jesus ropar med hög röst. Med ett högt rop slutade Jesus att andas. Detta var något svårförklarligt för kringstående. Den som korsfästes fick stigande svårigheter att andas och kunde knappast mer än stöna. När lärjungarna efteråt tänkte på detta var det för dem något som talade om hans makt. Med ett högt rop slutade Jesus att andas. Det var ett segerrop. Man tog inte Jesu liv. Jesus gav sitt liv.

Något mer hände: då brast förhänget i templet i två delar, uppifrån och ända ner. Förhänget eller förlåten, som skiljer det hela från allra heligaste rämnar uppifrån och ända ner.

In i det allra heligaste fick endast översteprästen gå en gång om året på den stora försoningsdagen. Ingen annan fick komma så nära Gud.

Men när förhänget är borta är budskapet: Nu är vägen öppen, vägen till Gud är fri. För Jesu skull får vi nalkas Gud. Ingenting hindrar längre. Förhänget, förlåten, rämnar uppifrån och ända ned genom ett ingripande av Gud själv.

SYNDEN ÄR FÖRLÅTEN OCH FÖRLÅTEN ÄR BORTA!

Här är det stora beviset på Guds kärlek. Vi sjunger: Gud bevisar sin kärlek till oss genom att Kristus dog för oss medan vi ännu var syndare

6. När officeren som stod vänd mot honom såg honom ge upp andan på det sättet sade han: ”Den mannen måste ha varit Guds son.” Längre bort stod också några kvinnor och såg på, och bland dem var Maria från Magdala, den Maria som var Jakob den yngres och Joses mor, och Salome. De hade följt med honom och tjänat honom när kvinnor, de som hade gått med honom upp till Jerusalem.

Från det mest oväntade håll kommer nu en bekännelse till Jesus. Den kommer från den romerske officeren som har befälet. När han hör vad Jesus säger, ser vad Jesus gör och ser hur han ger upp andan och dör, blir han alldeles överväldigad. Aldrig har han sett en sådan avrättning förut. Aldrig har han förnummit en sådan kärlek förut. Vem är han, denne brottsling? Den mannen måste ha varit Guds son.

Nära korset, nära Jesus – där kommer bekännelsen.

Lite längre bort står några kvinnor.

Lite längre bort … det tog lite längre tid för dem att riktigt förstå vad som hänt och vem Jesus var. Gud bevisar sin kärlek till oss

genom att Kristus dog för oss

medan vi ännu var syndare

Du ordbrukare! Lev dig nu in hur Jesu apostlar har det nu. Det är en svår dag för dem. Deras kristendom har kraschat. De sitter bakom stängda dörrar och gråter, förtvivlade. Jesus är borta, Jesus är död. Nu finns det ingen mening kvar.

Vi som kan facit vi behöver be om nåden att vara stilla i begrundan och eftertanke.

Be om nåden att någon gång under Långfredagen få hitta

en stilla stund av begrundan där du tillsammans med Jesus

ber Psaltaren 22 Be om nåden att någon gång på Långfredagens kväll få hitta

en stilla stund av begrundan där du läser

Nyfikenhetsvandring 29 om Jesu begravning Be om nåden att någon gång under Påsklördagen få hitta

en stilla stund av begrundan där du läser

Nyfikenhetsvandring 30 om Nederstigen till Dödsriket Påsknatten –är den natt då vi får höra jubelropet: Kristus är

uppstånden, ja han är sannerligen

uppstånden! Livet vann dess namn är Jesus!

Påsknatten är den natt då vi får förnya vårt dop genom att med många decibel i rösten säga

JA till vårt dop. Be om nåden att någon gång före Påsknattens mässa få hitta

en stilla stund av begrundan där du ställer in dig på att få efter bitter långfredag min

påskdagsmorgon bida…. (Psalm 304:4). Läs Pi-Hahirotpsalmen 618 - Faraos härar hann

upp oss på stranden just som vi kommit till Pi Hahirod och påsknattens texter:

Daniel 3: 19-25, Andra Timotheosbrevet 2:8-13, Markus 16:1-8, Psaltaren 114.

Läs gärna predikan på Påsknattens läsningar för tredje årgången, tryck här

…